

Zespół Szkół Ponadpodstawowych

w Chełmży

**Procedury interwencyjne
w sytuacjach zagrożenia uczniów
demoralizacją i przestępczością**

**Ochrona prawna nauczyciela jako
funkcjonariusza publicznego**

CHEŁMŻA '2019

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Definicje podstawowych wyrażeń ustawowych zawartych w aktach prawnych	5
II. Procedury interwencyjne w sytuacjach ujawnienia ucznia zagrożonego przestępczością i demoralizacją	8
2.1.Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy w sytuacji ujawnienia ucznia zagrożonego demoralizacją	8
2.2.Procedura interwencyjna dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.....	9
2.3.Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły	11
2.4.Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego	12
2.5.Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu	13
2.6.Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu	14
III. Ochrona prawna nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego	15
IV. Wyjaśnienie pojęć użytych w <i>Procedurach interwencyjnych</i> w sytuacjach zagrożenia uczniów demoralizacją i przestępczością. <i>Ochronie nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego</i>	18
V. Akty prawne dotyczące bezpieczeństwa w szkole	22
VI. Spis załączników	23
Załączniki	24

*Bezpieczeństwo nie jest wszystkim,
lecz bez bezpieczeństwa wszystko jest niczym.*

Klaus Neyman

WSTĘP

Szkola jest miejscem, w którym mogą wystąpić różnorodne, obserwowane współcześnie w środowiskach młodzieżowych problemy i generowane przez nie zagrożenia, wymagające niezwłocznej i skutecznej interwencji. U podstaw wczesnego rozpoznawania niedostosowania społecznego i podejmowania adekwatnych działań wychowawczo – profilaktycznych znajduje się skuteczna polityka bezpieczeństwa służąca wszystkim uczestnikom życia szkolnego.

W *Słowniku współczesnego języka polskiego* B. Dunaja czytamy, że *bezpieczeństwo to stan psychiczny lub prawny, w którym jednostka ma poczucie pewności, oparcie w drugiej osobie lub w sprawnie działającym systemie prawnym*. Bezpieczeństwo warunkuje pewność rozwoju, motywację do działania i planowania własnego życia. Deprywacja tej fundamentalnej potrzeby – poprzez generowanie niepokoju i poczucia zagrożenia - negatywnie wpływa na jednostkę. W odniesieniu do życia szkolnego może na przykład hamować aktywność ucznia i rozwój jego kompetencji (m.in. poznawczych i intelektualnych).

Polityka bezpieczeństwa szkoły musi zatem obejmować działania eliminujące problemy wychowawcze i zapobiegające występowaniu zagrożeń, które się z nimi wiążą oraz tworzyć warunki pełnego rozwoju osobowości wszystkich członków społeczności uczniowskiej. Wśród tych działań wymienić należy właściwe reagowanie dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy i każdego nauczyciela na pojawiające się zagrożenia.

Niniejszy dokument zawiera zbiór procedur interwencyjnych obowiązujących w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Chełmży organizowanych w myśl obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności art. 304. **Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie** Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego:

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. (...)

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebrany materiałem niezwłocznie prokuratorowi.

oraz art. 4. ***Spoleczny obowiązek zawiadomienia o demoralizacji nieletniego lub popełnieniu przez niego czynu karalnego*** Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w prawach nieletnich:

§ 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

§ 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

§ 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Dokument omawia również zagadnienie ochrony nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego. Załącznikiem procedur są *Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole „Bezpieczna szkoła”* opracowane w ramach prac Departamentu Wychowania i Kształcenia Integracyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej jako zbiór rekomendacji i wytycznych dla dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły do realizacji począwszy od września 2017 roku.

I. DEFINICJE PODSTAWOWYCH WYRAŻEŃ USTAWOWYCH ZAWARTYCH W AKTACH PRAWNYCH

1. Przestępstwo - czyn zabroniony pod groźbą kary jako zbrodnia albo występki, przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, bezprawny, zawiniony i społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy.

Przestępstwo to zbrodnia lub występki.

a) zbrodnia - czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą (25 lat pozbawienia wolności, kara dożywotniego pozbawienia wolności).

b) występki - czyn zagrożony grzywną (powyżej 30 stawek dziennych), ograniczeniem wolności (od 1 do 12 miesięcy) albo karą przekraczającą miesiąc pozbawienia wolności.

2. Stopień społecznej szkodliwości - ocena czynu poprzez ustalenie rodzaju i charakteru naruszonego dobra przez sprawcę, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, motywacji sprawcy, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków, nieumyślność zachowania sprawcy i jego zamiary wyrażające się działaniem z premedytacją lub w afekcie.

3. Wina - ujemna ocena popełnionego czynu i jego sprawcy, który nie zachował się w sposób wymagany przez prawo, gdy był poczytalny i dojrzały.

4. Wykroczenie – czyn społecznie szkodliwy (nawet w stopniu znikomym), zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany. Sprawca czynu zabronionego nie popełnia wykroczenia, jeżeli czyn jest niezawiniony (art. 1 § 2 Kodeksu wykroczeń).

5. Czyn karalny - czyn zabroniony przez Ustawę jako przestępstwo (art.1 k. k.) , a więc zbrodnia lub występki (art. 7 § 2 i 3 k.k), przestępstwo skarbowe (art. 53 § 2 k.k.s.) oraz wykroczenie określone w następujących przepisach Kodeksu wykroczeń:

- art. 50a (posiadanie w miejscu publicznym noża, maczety, lub innego niebezpiecznego przedmiotów okolicznościach wskazujących na zamiar popełnienia przestępstwa),
- art.51 (zakłócanie porządku publicznego),
- art.69 (niszczenie i uszkodzenie znaków umieszczonych przez organ państwowy),
- art.74 (uszkodzenie znaków lub urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu),
- art.76 (rzucanie kamieniami w pojazd będący w ruchu),
- art. 85 (samowolna zmiana znaków lub sygnałów drogowych),
- art. 87 (prowadzenie pojazdów przez osobę będącą po użyciu alkoholu),
- art.119 (kradzież lub przywłaszczenie mienia o wartości - obecnie do 500 zł),
- art.122 (paserstwo mienia o wartości - obecnie do 500 zł),
- art.124 (niszczenie lub uszkodzenie mienia, jeśli szkoda nie przekracza – obecnie 500 zł),
- art.133 (spekulacja biletami wstępu),
- art.143 (utrudnianie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego).

Czyn karalny obejmuje wszystkie przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, na wniosek oraz oskarżenia prywatnego, jak również wszystkie jego **formy stadialne** (takie jak dokonanie, usiłowanie, przygotowanie), a także **formy zjawiskowe przestępstwa** (takie jak: sprawstwo, podżeganie i pomocnictwo).

7. Demoralizacja – w myśl przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (u.p.n.) szczególnie intensywna i względnie trwała postać nieprzystosowania społecznego. To swego rodzaju proces odchodzenia od obowiązujących w społeczeństwie wartości moralnych, a przejawiających się poprzez popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwa, udział w grupach przestępczych.

8. Nieletni – przepisy u.p.n. różnicują pojęcie w odniesieniu do trzech grup osób objętych wspólną nazwą "nieletni" w zależności od rodzaju prowadzonego postępowania, wieku osób oraz stosowanego środka wychowawczego lub poprawczego:

- a) w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji – nieletnim jest to osoba, która nie ukończyła 18 roku życia (art.1§ 1 pkt. 1),
- b) w zakresie postępowania o czyny karalne jest to osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 roku życia, a przed ukończeniem 17 lat (art.1 § 1 pkt. 2),
- c) trzecie znaczenie nieletności przewidziane w u.p.n. związane jest wyłącznie z postępowaniem wykonawczym, w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych. W tym przypadku za nieletniego uważana jest osoba, względem której środki takie zostały orzeczone, choćby ukończył 18 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia lat 21 (art. 1§ 1 pkt. 3).

Czwarty próg wiekowy - jest nim nieukończone 18 lat w momencie wszczęcia postępowania wobec nieletniego, do którego mają zastosowanie przepisy art.10 § 2 Kodeksu Karnego, w których mowa, że osoba nieletnia, która popełniła czyn po ukończeniu 15 roku życia może odpowiadać jak dorosły, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

9. **Małoletni** - osoba, która nie ukończyła lat 18. Pełnoletność uzyskuje się z chwilą ukończenia lat 18 lub też zawarcia małżeństwa przed ukończeniem tego wieku.

10. **Pokrzywdzony** - zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania karnego to osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Pokrzywdzonym może być także instytucja państwowa, samorządowa lub społeczna, choćby nie miała osobowości prawnej. Za pokrzywdzonego uważa się zakład ubezpieczeń w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia.

11. **Dobro nieletniego** - ujęte w u.p.n. to dążenie do osiągnięcia korzystnych zmian w jego osobowości i zachowaniu, które umożliwiają rozwój i funkcjonowanie w życiu osobistym i społecznym, zgodnie ze społecznym oczekiwaniem wobec tej kategorii wiekowej i w okresie dojrzewania.

II. PROCEDURY INTERWENCYJNE W SYTUACJACH UJAWNIECIA UCZNIĄ ZAGROŻONEGO PRZESTĘPCZOŚCIĄ I DEMORALIZACJĄ

2.1. Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy w sytuacji ujawnienia ucznia zagrożonego demoralizacją.

Dotyczy:

ucznia, który nie ukończył 18 lat przejawiającego zachowania świadczące o demoralizacji.

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich:](#)

Art. 4. postępowania w sprawach nieletnich

Spółeczny obowiązek zawiadomienia o demoralizacji nieletniego lub popełnieniu przez niego czynu karalnego

§1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawiania nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

Zachowania świadczące o demoralizacji nieletniego:

używanie alkoholu, używanie środków odurzających, uprawianie nierządu, naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych.

Algorytm postępowania:

1. Pedagog szkolny/wychowawca klasy informuje o zaistniałym fakcie i spostrzeżeniach dyrekcję szkoły.

2. Wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i informuje ich o problemach wynikających z zachowania ucznia.
3. W obecności rodziców/prawnych opiekunów przeprowadza rozmowę wychowawczą z uczniem; zobowiązuje go do poprawnego zachowania, a rodziców/prawnych opiekunów do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. W przypadku braku zainteresowania ze strony rodziców/prawnych opiekunów do współpracy ze szkołą na rzecz ich dziecka i brakiem poprawy w zachowaniu ucznia, pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję.

2.2. Procedura interwencyjna dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.

Dotyczy:

przypadku popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu, który wystąpił na terenie szkoły.

Przez pojęcie „ściganie z urzędu” należy rozumieć sytuację, w której oskarżyciel publiczny lub organ Policji po otrzymaniu wiadomości o popełnieniu przestępstwa wszczyna postępowanie karne z własnej inicjatywy, niezależnie od woli pokrzywdzonego, a nawet wbrew jego woli.

Wybrane kategorie przestępstw ściganych z urzędu:

doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej, zgwałcenie, udział w bójce lub pobiciu, znęcanie się, znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, podrabianie dokumentów, kradzież, kradzież z włamaniem, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze, przywłaszczenie, oszustwo.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego:

Art. 9. Działanie organów procesowych z urzędu

§ 1. Organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy.

§ 2. Strony i inne osoby bezpośrednio zainteresowane mogą składać wnioski o dokonanie również tych czynności, które organ może lub ma obowiązek podejmować z rządu.

Art. 10. Zasada legalizmu

§ 1. Organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia - o czyn ścigany z urzędu.

§ 2. Z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie lub w prawie międzynarodowym nikt nie może być zwolniony od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo.

Algorytm postępowania:

1. Dyrektor szkoły, pedagog szkolny, nauczyciel przyjmuje zgłoszenie o przestępstwie (wykroczeniu). W celu zapewnienia dyskrecji przekazującemu informację, rozmowę przeprowadza bez świadków, w odosobnieniu.
2. Odnotowuje godzinę zgłoszenia. Ustala przyczynę ewentualnej zwłoki w przekazaniu informacji.
3. W miarę potrzeby zapewnia niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonemu/pokrzywdzonym.
4. Bez zbędnej zwłoki i w dostępny sposób sprawdza wiarygodność informacji. Jeżeli przekazujący informację podaje świadków, w odosobnieniu przeprowadza z nimi rozmowę. Ustala miejsce zdarzenia, liczbę sprawców i ich dane personalne. Nie nagłaśnia zdarzenia.
5. W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymuje do czasu przybycia Policji ofiarę/ofiary przestępstwa i jego sprawcę/sprawców.

Konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych czy też próby ucieczki czy ukrycia skradzionych przedmiotów. Jeżeli zatrzymani uczniowie są niepełnoletni, o zatrzymaniu w szkole powiadamia rodziców/prawnych opiekunów.

6. W miarę możliwości umieszcza sprawców w oddzielnych pomieszczeniach.
7. Izoluje ofiarę/ofiary od sprawców i jeżeli wymaga tego sytuacja organizuje dla niej/nich wsparcie psychologiczne.
8. W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa zabezpiecza je.

9. Odnotowuje personalia uczestników i ewentualnych świadków zdarzenia.
10. Powiadamia o zdarzeniu Policję.
11. Wykonuje ewentualne czynności zalecone przez przyjmującego zgłoszenie policjanta.

2.3. Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.

Dotyczy:

przypadku, gdy wszczęcie postępowania przez Policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tej kategorii przestępstw, pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu.

Przykłady:

zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy, groźby karalne

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego:](#)

Art. 12. Wniosek o ściganie

§ 1. W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie z chwilą złożenia wniosku toczy się z urzędu. Organ ścigania poucza osobę uprawnioną do złożenia wniosku o przysługującym jej uprawnieniu.

§ 2. W razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców obowiązek ścigania obejmuje również inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, o czym należy uprzedzić składającego wniosek. Przepisu tego nie stosuje się do najbliższych osoby składającej wniosek.

§ 3. Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu - do rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

Algorytm postępowania:

1. Pedagog szkolny, wychowawca klasy, nauczyciel przyjmuje do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu). W celu zapewnienia dyskrecji przekazującemu informację, rozmowę przeprowadza bez świadków, w odosobnieniu.
2. Odnotowuje godzinę zgłoszenia. Ustala przyczynę ewentualnej zwłoki w przekazaniu informacji.
3. W miarę potrzeby zapewnia niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonemu/pokrzywdzonym.

4. Bez zbędnej zwłoki i w dostępny sposób sprawdza wiarygodność informacji. Jeżeli przekazujący informację podaje świadków, w odosobnieniu przeprowadza z nimi rozmowę. Ustala miejsce zdarzenia, liczbę sprawców i ich dane personalne. Nie nagłaśnia zdarzenia.
5. Powiadamia rodziców/opiekunów prawnych pokrzywdzonego, relacjonuje im zdarzenie i uzgadnia z nimi, czy będą chcieli zgłosić sprawę Policji.
6. W przypadku pokrzywdzonego małoletniego informuje, że wniosek o ściganie składa przedstawiciel ustawowy tj. rodzic/prawny opiekun.
7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców/prawnych opiekunów poinformuje, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.

Względem sprawcy zdarzenia szkoła stosuje środki przewidziane Statutem szkoły. W przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tą okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub Policji.

2.4. Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego, gdzie sprawcą jest osoba, która ukończyła 17 lat

Dotyczy:

tryb ścigania polega na tym, że pokrzywdzony może wnieść skargę bezpośrednio do sądu. Skarga powinna być złożona w formie pisemnej w dwóch egzemplarzach. Poza tym pokrzywdzony jest zobowiązany wpłacić do kasy sądu rejonowego zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania.

Przykłady:

naruszenie nietykalności cielesne, zniestawienie, zwykłe i lekkie uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, zniewaga

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego:](#)

Art.59. Pokrzywdzony jako oskarżyciel prywatny

§ 1. Pokrzywdzony może jako oskarżyciel prywatny wnosić i popierać oskarżenie o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego.

§ 2. Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do toczącego się postępowania.

Algorytm postępowania:

W przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego stosuje się algorytm obowiązujący przy przestępstwach ściganych na wniosek pokrzywdzonego.

Dyrektor szkoły niezależnie od woli pokrzywdzonego sporządza pisemne wystąpienie do Sądu rodzinnego w sprawie ucznia – nieletniego sprawcy czynu, który swoim zachowaniem wykazuje symptomy demoralizacji.

2.5. Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu.

Dotyczy:

przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu na terenie szkoły

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 14, art. 40.](#)

[Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.](#)

Algorytm postępowania:

- 1. Pedagog szkolny, wychowawca klasy, nauczyciel izoluje ucznia od klasy, pamiętając, aby nie zostawiać go samego.*
- 2. W przypadku, gdy swoim zachowaniem i stanem zdrowia stwarza zagrożenie dla swojego życia lub zdrowia innych osób należy wzywać lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości i udzielenia pomocy medycznej.*
- 3. Powiadamia rodziców/prawnych opiekunów i obliuguje ich do odebrania dziecka ze szkoły.*
- 4. Ustala źródło pochodzenia alkoholu.*
- 5. Ustala świadków mających związek ze zdarzeniem.*
- 6. Powiadamia Policję w przypadku, gdy stan zdrowia, zachowanie nieletniego i zaistniała sytuacja dają powody do interwencji Policji.*

Policjanci mogą dokonać badania stanu trzeźwości ucznia. W przypadku stwierdzenia

w wydychanym powietrzu stężenia alkoholu powyżej 0,25 mg w 1 dm³. Policja może przewieźć nieletniego do izby wytrzeźwień lub w przypadku jej braku, do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych. O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/prawnych opiekunów.

7. W porozumieniu z policjantem – specjalistą ds. nieletnich uzgadnia dalszy sposób załatwienia sprawy.

2.6. Procedura interwencyjna pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy, nauczyciela w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia, którego zachowanie wskazuje na użycie środka odurzającego.

Dotyczy:

przypadku ucznia, którego zachowanie wskazuje na użycie środka odurzającego.

Podstawa prawna:

[Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 r.](#)

Algorytm postępowania:

- 1. Pedagog szkolny, wychowawca klasy, nauczyciel izoluje ucznia od klasy, pamiętając, aby nie zostawić go samego.*
- 2. Zapewnia w razie potrzeby pomoc lekarską.*
- 3. Powiadamia rodziców/prawnych opiekunów i zobowiązuje ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.*
- 4. Zawiadamia Policję w przypadku niemożności kontaktu z rodzicami lub ze względu na zachowanie i stan zdrowia ucznia.*
- 5. Z zachowaniem bezpieczeństwa zabezpiecza ewentualne komponenty, narzędzia i miejsce zdarzenia.*
- 6. Ustala świadków mających związek ze zdarzeniem.*
- 7. W porozumieniu z policjantem – specjalistą ds. nieletnich ustala dalszy sposób załatwienia sprawy.*

Zgodnie z przepisami Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 r. w Polsce karalne jest posiadanie każdej ilości środka odurzającego lub substancji psychotropowej, wprowadzanie do obrotu, udzielanie innej osobie, ułatwianie lub

umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia, wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

III. OCHRONA PRAWNA NAUCZYCIELA JAKO FUNKCJONARIUSZA PUBLICZNEGO

Zgodnie z art. 63 ust. 1 Ustawy Karta Nauczyciela, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych nauczyciel korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych, uregulowanej w art. 222 - 224 i art. 226 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. 2018.0.1600). Z prawnej ochrony mogą korzystać wszyscy nauczyciele, którzy podlegają przepisom Karty Nauczyciela. Do podejmowania aktywnych działań mających na celu ochronę uprawnień nauczycieli zobowiązany jest dyrektor szkoły występujący o nią z urzędu. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa może również złożyć bezpośrednio na policji lub w prokuraturze pokrzywdzony nauczyciel.

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela:](#)

Art. 63. Ochrona prawna nauczyciela

1. Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2017 r. poz. 2204 oraz z 2018 r. poz. 20, 305 i 663).

2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.

Kategorie ochrony nauczyciela – funkcjonariusza publicznego:

1. Ochrona w przypadku naruszenia nietykalności cielesnej

W przypadku naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego z art. 222 kodeksu karnego to prokurator na skutek zawiadomienia występuje z oskarżeniem publicznym i proces karny toczy się z urzędu.

Podstawa prawna:

[Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny:](#)

Art. 222. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej

§ 1. Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2. Ochrona w przypadku znieważenia, zniewagi nauczyciela

Odpowiedzialność z tytułu znieważenia nauczyciela jako funkcjonariusza publicznego odbywa się z urzędu przez prokuratora, a nie poprzez prywatny akt oskarżenia.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny:

Art. 226. Znieważenie funkcjonariusza publicznego lub organu konstytucyjnego RP

§ 1. Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

W przypadku zniesławienia stosuje się te same przepisy, które stosuje się wobec każdego obywatela.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny:

Art. 212. Zniesławienie

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

3. Ochrona w przypadku czynnej napaści na nauczyciela

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny:

Art. 223. Czynna napadź na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną

§ 1. Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpił skutek w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

4. Ochrona w przypadku wymuszenia czynności na nauczycielu

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny:

Art. 224 Wymuszanie czynności urzędowych

§ 1. Kto przemocą lub groźbą bezprawną wywiera wpływ na czynności urzędowe organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego albo osoby do pomocy mu przybranej do przedsięwzięcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 2 jest skutek określony w art. 156 § 1 lub w art. 157 § 1, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

IV. WYJAŚNIENIE POJĘĆ UŻYTYCH W PROCEDURACH INTERWENCYJNYCH W SYTUACJACH ZAGROŻENIA UCZNIÓW DEMORALIZACJĄ I PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Kradzież - zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia.

Kradzież z włamaniem – zabór cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia, po uprzednim usunięciu zabezpieczenia pomieszczenia, w którym kradziona rzecz się znajduje.

Robój - najbardziej rozpowszechnionym jego przykładem jest napad na pokrzywdzonego. Użycie wobec niego przemocy (uderzenie, kopnięcie, popchnięcie), a następnie dokonanie kradzieży posiadanej przez niego rzeczy (np. pieniędzy). Przed dokonaniem kradzieży sprawca, zamiast czynnej napaści może grozić natychmiastowym użyciem przemocy. Sprawca przed dokonaniem kradzieży może również doprowadzić ofiarę do nieprzytomności, np. odurzenie, bądź bezradności, np. upicie, podanie narkotyku z tym, że czynności te wykonywane są z zamiarem późniejszej kradzieży.

Kradzież rozbójnicza – sprawca przestępstwa używa przemocy wobec osoby lub grozi jej natychmiastowym użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, aby utrzymać się w posiadaniu zabranej rzeczy.

Wymuszenie rozbójnicze – przestępstwo skierowane przeciwko mieniu, a jednocześnie przeciwko osobie. Polega na zmuszeniu innej osoby – za pomocą groźby – do rozporządzania własnym lub cudzym mieniem. Sprawca działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Przywłaszczenie – bezprawne włączenie przez sprawcę cudzej rzeczy ruchomej do swojego majątku i rozporządzanie nią jak własną, bez zamiaru zwrócenia jej właścicielowi.

Oszustwo – doprowadzenie osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez wprowadzenie jej w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego rozumienia przedsiębranego działania.

Wykroczenie przeciwko mieniu - np. kradzież, przywłaszczenie mienia o wartości do 500 zł albo zniszczenie, uszkodzenie, uczynienie niezdatnym do użytku mienia, które spowodowało stratę w kwocie do 500 zł;

Przestępstwo przeciwko mieniu - np. kradzież, przywłaszczenie mienia o wartości przekraczającej 500 zł albo zniszczenie, uszkodzenie, uczynienie niezdatnym do użytku mienia, które spowodowało stratę w kwocie przekraczającej 500 zł;

Zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy – przestępstwem jest zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie cudzej rzeczy niezdatną do użytku.

Znęcanie się - działanie lub zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dolegliwych cierpień moralnych, powtarzających się albo jednorazowych, lecz intensywnych i rozciągniętych w czasie (bicie, grożenie, znieważanie, niszczenie mienia, odmawianie pożywienia czy leczenia osobie chorej).

Pobicie - w rozumieniu prawa karnego napaść fizyczna co najmniej dwóch osób na jedną, przy czym strona atakująca zawsze ma przewagę liczebną.

Bójka - w bójce występują przynajmniej 3 osoby, z czego każda jest zarówno stroną atakującą jak i broniącą się.

Naruszenie nietykalności cielesnej – naruszenie nietykalności cielesnej człowieka poprzez uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, przewrócenie, pociągnięcie za włosy, oblanie wodą lub nieczystościami, zrzucenie nakrycia głowy, płucie w twarz itp. Przestępstwo to nie wiąże się jednak z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia.

Rozstrój zdrowia - zmiany chorobowe o charakterze czynnościowym, fizjologicznym (np. złe funkcjonowanie nerki w wyniku pobicia). Gdy naruszenie czynności narządu ciała trwa nie dłużej jak 7 dni, mamy do czynienia z lekkim naruszeniem czynności ciała lub rozstrojem zdrowia. Kryterium podziału na średnie i lekkie przestępstwa stanowi długość trwania rozstroju.

Zniesławienie – przekazywanie innej osobie lub grupie osób, ustnie bądź pisemnie, drukiem lub za pomocą środków masowej informacji wiadomości, które mogą poniżyć pokrzywdzonego w opinii publicznej.

Zniewaga – zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby. Zwykle wyraża się w formie epitetu słownego, dokonane pisemnie, wizerunkiem, obelżywym gestem, działaniem, a nawet zaniechaniem

Groźby karalne – przestępstwo to polega na groźeniu innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę najbliższych w taki sposób, że mogła się ona obawiać urzeczywistnienia zapowiedzi, co krępowało jej swobodę działania.

Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza – występki polegający na uderzeniu pokrzywdzonego lub naruszeniu jego nietykalności cielesnej w inny sposób. Nietykalność cielesną osoby można naruszyć przykładowo poprzez spoliczkowanie, popychanie, oplucie bądź oblanie płynem. Czyn występuje, gdy ma związek z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych.

Czyn lubieżny - doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej.

Inna czynność seksualna - np. zmuszenie innej osoby do masturbacji, seksu oralnego, rozbierania się przed sprawcą, uprawiania seksu na oczach sprawcy.

Doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej – przestępstwo to ma miejsce gdy dochodzi do kontaktu cielesnego małoletniego z osobą podejmującą z nim czynności seksualne. Zgoda małoletniego nie ma znaczenia dla istoty czynu. Stosunek cielesny dwóch osób w wieku poniżej 15 lat nie stanowi przestępstwa z art. 200.

Zgwałcenie – polega na doprowadzeniu innej osoby – przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem – do obcowania płciowego tj. klasycznego spółkowania, a także stosunku oralnego, analnego, kontaktu homoseksualnego.

Wywieranie wpływu na świadka, biegłego lub tłumacza – użycie przemocy lub groźby w celu skłonienia do cofnięcia skargi lub wpłynięcia na złożone zeznania, wyjaśnienia, opinię i tłumaczenie.

Podrabianie dokumentów – podrabianiu lub przerabianiu dokumentu w celu użycia za autentyczny. Jest nim także używanie takiego dokumentu jako autentycznego. Określenie dokumentu należy rozumieć szeroko; jest nim np. dowód osobisty, prawo jazdy, legitymacja, świadectwo szkolne, pokwitowanie, numerek do szatni.

V. AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE BEZPIECZEŃSTWA W SZKOLE

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.
2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
5. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.
6. Zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich.
7. Zarządzenie Nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich.
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
9. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny.
10. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.
11. Ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
13. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
14. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
14. Statut Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Chełmży z dnia 28 listopada 2018 r.

VI. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne
w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów 23